

**HOTUBA YA WAZIRI WA MAWASILIANO NA TEKNOLOJIA YA HABARI
MHESHIWA ANGELLAH JASMINE MBELWA KAIRUKI (MB.),
AKIWASILISHA BUNGENI MAKADIRIO YA MAPATO NA
MATUMIZI YA FEDHA KWA MWAKA WA
FEDHA WA 2026/27**

Utangulizi

1. **Mheshimiwa Spika**, kufuatia taarifa iliyowasilishwa leo Bungeni na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu, ninaomba kutoa hoja kwamba Bunge lako Tukufu likubali kupokea na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari kwa Mwaka wa Fedha wa 2025/26. Aidha, ninaomba Bunge lako Tukufu likubali kupitisha Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari kwa Mwaka wa Fedha wa 2026/27.

Shukrani na Pongezi

2. **Mheshimiwa Spika**, awali ya yote napenda kumshukuru Mwenyezi Mungu, mwingi wa rehema kwa kutujalia afya njema na kutuwezesha kushiriki katika Mkutano huu wa tatu wa Bunge la 13. Aidha, ninamshukuru Mwenyezi Mungu kwa kuniwezesha kusimama mbele ya Bunge lako Tukufu na kuwasilisha Hotuba ya Bajeti ya Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari kwa Mwaka wa Fedha wa 2026/27 ikiwa ni bajeti yangu ya kwanza tangu nilipoteuliwa kuongoza na kusimamia Wizara hii.

3. **Mheshimiwa Spika**, kwa heshima na taadhima ninaomba kutumia fursa hii kumshukuru kwa dhati **Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan**, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kuniamini na kunitua kuwa Waziri wa Mawasiliano na Teknolojia ya Habari. Aidha, ninamshukuru Mheshimiwa Rais Dkt. Samia Suluhu Hassan kwa kumteua Mheshimiwa Dkt. Switbert Zacharia Mkama (Mb.) kuwa Naibu Waziri wa Mawasiliano na Teknolojia ya Habari. **Ninaahidi kwa Mheshimiwa Rais, Bunge lako Tukufu pamoja na Wananchi kwa ujumla kwamba nitaitumikia nafasi hii kwa uadilifu, uaminifu na kwa uwezo wangu wote katika kuendeleza Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari ili kuwezesha Nchi kufikia adhama yake ya kuwa na Uchumi wa Kidijitali.**

4. Mheshimiwa Spika, kwa unyenyekevu mkubwa napenda kutumia fursa hii kumpongeza Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kuaminiwa na kuchaguliwa na Wananchi zaidi ya **Milioni 31.9** katika Uchaguzi Mkuu uliofanyika tarehe 29 Oktoba, 2025 na kumuwezesha kuongoza Taifa letu katika kipindi cha pili cha Serikali ya Awamu ya Sita chini ya kauli mbiu ya **“KAZI NA UTU, TUNASONGA MBELE”**. Katika kipindi cha siku 100 tangu kuapishwa kwake tumeshuhudia jitihada mbalimbali zikiendelea kufanyika chini ya uongozi wake ikiwemo kuweka mazingira wezeshi yanayochochea ushirikiano kati ya Serikali na Sekta Binafsi katika Ujenzi wa Miundombinu ya Mawasiliano kama vile Minara **758**, Uongezwaji Nguvu wa Minara **304**, Ujenzi wa Mkongo wa Mawasiliano kwa kushirikiana na Umoja wa Watoa Huduma za Mawasiliano na Uunganishwaji wa Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano katika nchi ya Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo – DRC, hii inaonesha imani kubwa iliyopo kati ya wawekezaji na Serikali ya Awamu ya Sita.

5. Mheshimiwa Spika, Wizara itaendelea kutekeleza Miradi nane ya Maendeleo ikiwemo Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano, Mawasiliano Vijijini, Tanzania ya Kidijitali, Anwani za Makazi na Postikodi, Ujenzi wa Kituo Kikuu na Vituo Vidogo vya Kuendeleza Ubunifu katika TEHAMA, Kujenga Uwezo wa Taasisi Katika Utekelezaji wa Majukumu, Kuendeleza Ubunifu, Utengenezaji wa Vifaa vya TEHAMA na Uanzishwaji wa Taasisi ya Taifa ya Teknolojia ya Kidijiti ili kufikia matarajio makubwa aliyonayo Mheshimiwa Rais ya kuhakikisha Huduma za Mawasiliano zinawafikia Wananchi wote kama ilivyofafanuliwa katika Ilani ya Chama Cha Mapinduzi ya Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2025.

6. Mheshimiwa Spika, napenda pia kumpongeza Mheshimiwa Balozi Dkt. Emmanuel John Nchimbi kwa kuchaguliwa kuwa Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Aidha, niruhusu pia nimpongeze Mheshimiwa Dkt. Hussein Ali Mwinyi, kwa kuaminiwa na kuchaguliwa na Wananchi wa Zanzibar kuwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi.

7. Mheshimiwa Spika, nitumie fursa hii kumpongeza Mheshimiwa Dkt. Mwigulu Lameck Nchemba (Mb.) kwa kuteuliwa na kuthibitishwa na Bunge lako Tukufu kuwa Waziri Mkuu wa Jamhuri wa Muungano wa Tanzania. Aidha, ninampongeza Mheshimiwa Waziri Mkuu kwa Hotuba yake nzuri aliyowasilisha hapa Bungeni, ambayo imetoa Dira na Mwongozo wa utekelezaji wa shughuli za Serikali katika Mwaka wa Fedha wa 2026/27. Hotuba hiyo imeeleza kwa kina

mapitio ya uendeshaji wa shughuli za Serikali katika kipindi cha Mwaka wa Fedha wa 2025/26, Mipango ya Serikali kwa Mwaka wa Fedha wa 2026/27 pamoja na Mpango wa Utekelezaji wa Ilani ya Chama Cha Mapinduzi ya Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2025. Ninaahidi kuwa, Wizara ninayoiongoza itayafanyia kazi masuala yote yanayohusu Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari kama yalivyoainishwa katika Hotuba na michango iliyotolewa na Waheshimiwa Wabunge wakati wa kujadili Hotuba hiyo.

8. Mheshimiwa Spika, vilevile, nichukue fursa hii kumpongeza Mheshimiwa Hemed Suleiman Abdulla kwa kuendelea kuaminiwa na kuteuliwa kuwa Makamu wa Pili wa Rais wa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar.

9. Mheshimiwa Spika, napenda kukupongeza wewe binafsi kwa kuchaguliwa kuwa Spika wa Bunge la 13 la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari inatambua mchango wako kwa namna ambavyo umekuwa ukiibua mijadala mbalimbali ambayo ina lengo la kuboresha sekta ya TEHAMA. Na sote ni mashuhuda wa mabadiliko ambayo yametokana na mchango wako.

10. Mheshimiwa Spika, ninampongeza Mheshimiwa Daniel Baran Sillo (Mb.) kwa kuchaguliwa kuwa Naibu Spika wa Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Hakika uongozi wenu mahiri umelifanya Bunge kuendelea kuwa chombo imara cha kutunga Sheria, kusimamia Serikali na kuwakilisha Wananchi kwa ufanisi.

11. Mheshimiwa Spika, Niwapongeze Mheshimiwa Najma Murtaza Giga, Mbunge wa Viti Maalum; Mheshimiwa Deodatus Philip Mwanyika, Mbunge wa Jimbo la Njombe Mjini na Mheshimiwa Cecilia Daniel Pareso, Mbunge wa Viti Maalum kwa kuteuliwa kuwa Wenyeviti wa Bunge. Aidha, ninawapongeza kwa kazi kubwa wanayoifanya ya kukusaidia kutekeleza majukumu ya kulingoza Bunge lako Tukufu.

12. Mheshimiwa Spika, ninapenda kuwapongeza Waheshimiwa Mawaziri wenzangu na Naibu Mawaziri wote kwa kuaminiwa na kuteuliwa na Mheshimiwa Rais kuongoza Wizara mbalimbali wanazozisimamia. Ninawaahidi ushirikiano mkubwa katika kutekeleza majukumu ya Serikali.

13. Mheshimiwa Spika, kipekee kabisa napenda kuwapongeza: Mheshimiwa Selemani Moshi Kakoso, Mbunge wa Jimbo la Tanganyika kwa kuchaguliwa kuwa

Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu pamoja na Mheshimiwa Abubakari Damian Asenga, Mbunge wa Jimbo la Kilombero kwa kuchaguliwa kuwa Makamu Mwenyekiti wa Kamati.

14. Mheshimiwa Spika, naomba kuwapongeza Wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu kwa uchambuzi wao makini walioufanya na ushauri walioutoa wakati wa kupitia na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Mwaka wa Fedha wa 2025/26 na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Fungu 68, kwa Mwaka wa Fedha wa 2026/27 na kupitisha Bajeti ya Wizara. Ushauri na maelekezo yaliyotolewa na Wajumbe wa Kamati yamezingatiwa katika uandaaji wa Mpango na Bajeti ya Mwaka wa Fedha wa 2026/27. Vilevile, ninamshukuru Ndugu Baraka Ildephonce Leonard, Katibu wa Bunge pamoja na Watendaji wa Ofisi ya Bunge kwa uratibu wa shughuli za kila siku za Bunge.

15. Mheshimiwa Spika, kwa namna ya pekee kabisa ninaomba kutoa shukrani zangu za dhati kwa Chama Cha Mapinduzi (CCM) kwa kunichagua na kuiteua kuwa Mgombea wa CCM katika Jimbo la Kibamba katika Uchaguzi Mkuu uliofanyika tarehe 29 Oktoba, 2025. Hii ni heshima kubwa na dhamana ya kipekee ambayo nitailinda kwa uadilifu na uwajibikaji mkubwa. Vilevile, napenda kuwashukuru kwa moyo wa dhati wananchi wote wa Jimbo la Kibamba kwa kunipa kura nyingi na kuniamini kuwa mwakilishi wao. Imani yao kwangu, Upendo, ushirikiano na mshikamano wao umekuwa nguzo ya mafanikio haya.

16. Mheshimiwa Spika, ninapenda kumshukuru mume wangu mpenzi, Mheshimiwa Balozi Mbelwa Kairuki, pamoja na watoto wetu wapendwa Precious Kemilembe, Esther Kokubelwa na Hubert Mwesigwa kwa upendo na faraja yao kwangu wakati wote. Nawashukuru kwa kunivumilia ninapokuwa mbali nao, kuniunga mkono na kuniombea kwa Mwenyezi Mungu ili niweze kutekeleza majukumu niliyopewa na Mheshimiwa Rais ya kusimamia Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari na Ninapohudumu katika Jimbo langu la Kibamba.

Salamu za Pole

17. Mheshimiwa Spika, napenda kutoa pole kwa Bunge lako Tukufu, familia, ndugu, jamaa, marafiki na Taifa kwa ujumla kwa kuondokewa na Wapendwa Wetu: Mheshimiwa William Vangimembe Lukuvi aliyekuwa Mbunge wa Jimbo la Ismani na Waziri wa Nchi, Ofisi ya Waziri Mkuu (Sera, Bunge, Uratibu na Wenye Ulemavu); Mheshimiwa Jenista Joakim Mhagama aliyekuwa Mbunge wa Jimbo la Peramiho. Wizara inatambua mchango mkubwa uliofanywa na Waheshimiwa

Viongozi hao hasa katika utekelezaji wa Mfumo wa Anwani za Makazi. Aidha, nitoe pole kwa kuondokewa na Mheshimiwa Halima Idd Nassor aliyekuwa Mbunge wa Viti Maalum akiwakilisha Kundi la Wafanyakazi na Sekta Binafsi. ***Tunawaomba marehemu wote, Mwenyezi Mungu aziweke Roho zao mahali pema peponi, Amina!***

18. Mheshimiwa Spika, ninamshukuru Mheshimiwa Rais, kwa kuendelea kuona umuhimu wa Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari na kuweka mazingira wezeshi yanayovutia uwekezaji ambayo yamewezesha upatikanaji wa fedha katika utekelezaji wa miradi mbalimbali ya kissekta ambayo utekelezaji wake unachochea ukuaji wa Uchumi wa Kidijitali.

19. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Uongozi wa Mheshimiwa Rais, Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari imepata mafanikio makubwa ikiwemo: Kukamilisha ujenzi wa Minara **758** katika Kata **688** pamoja na kuongeza nguvu Minara **304** katika Kata **231** iliyokuwa ya 2G kwenda 2G/3G na 4G ambapo miradi hii imekamilika kwa **asilimia 100** na ujenzi wa Minara hiyo unawanufaisha Wananchi takribani **Milioni 8.5** na kwa minara iliyoongezewa nguvu inawanufaisha Wananchi **Milioni 4.2**.

20. Mheshimiwa Spika, vilevile, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari inatekeleza Mradi wa Mawasiliano Vijijini wa ujenzi wa Minara **636** katika Kata **443** ambapo **Minara 456** sawa na **asilimia 72** imekamilika. Aidha, kati ya Minara **456** iliyokamilika, Minara **342** imewashwa na inatoa huduma kwa Wananchi na Minara **114** inatarajiwa kuwashwa ifikapo Juni, 2026 baada ya kazi ya ufungaji wa vifaa kukamilika. Aidha, Minara **180** iliyobakia inatarajiwa kukamilika ifikapo Disemba, 2026. Kukamilika kwa Mradi huu kutawezesha Wananchi takribani **Milioni 2.5** kufikiwa na Huduma za Mawasiliano.

21. Mheshimiwa Spika, Serikali imekamilisha ujenzi wa Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano katika Wilaya **86** Nchini na kuunganisha Nchi saba kati ya nane. Kwa sasa Serikali imeanza utaratibu wa kuiunganisha Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo – DRC katika Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano. Aidha, Wizara imeendelea kusimamia ufikishaji wa miundombinu ya Faiba Mlangoni ambapo ilikusudiwa kufanya maunganisho **279,795** hata hivyo hadi Machi, 2026 ujenzi wa njia za maunganisho **132,793** umekamilika na kuwezesha kutoa huduma kwa wateja **64,266** kati ya **126,740** sawa na **asilimia 51** ya lengo lililokusudiwa.

Majukumu ya Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari

22. Mheshimiwa Spika, Wizara ina majukumu ya Kuandaa, kusimamia na kuratibu utekelezaji wa Sera zinazohusu Mawasiliano, Teknolojia ya Habari na Mawasiliano (TEHAMA), Posta na Mawasiliano ya Simu; Kufanya tafiti za maendeleo na ubunifu kwenye TEHAMA; Kuendeleza Wataalamu wa TEHAMA; Kuanzisha na kusimamia Postikodi; Kusimamia ujenzi na uendeshaji wa Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano; Kusimamia Ulinzi na Usalama wa TEHAMA; Kuboresha utendaji kazi na uendelezaji wa rasilimaliwatu ndani ya Wizara; na Kusimamia Taasisi, Programu na Miradi ndani ya Wizara.

23. Mheshimiwa Spika, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari inasimamia Taasisi sitana Baraza Mojakama ifuatavyo: Mamlaka ya Mawasiliano Tanzania (TCRA); Shirika la Mawasiliano Tanzania (TTCL); Shirika la Posta Tanzania (TPC); Mfuko wa Mawasiliano kwa Wote (UCSAF); Tume ya TEHAMA (ICTC); Tume ya Ulinzi wa Taarifa Binafsi (PDPC) na Baraza la Ushauri la Watumiaji wa Huduma za Mawasiliano (TCRA-CCC).

Ukuaji na Mchango wa Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari

24. Mheshimiwa Spika, takwimu zinaonesha kuwa, Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari imeendelea kukua na kutoa mchango mkubwa kwenye Pato la Taifa kwa Mwaka 2024 ikilinganishwa na Mwaka 2023. Kulingana na Kitabu cha Hali ya Uchumi wa Taifa cha Mwaka 2024 shughuli za Habari na Mawasiliano zilikuwa kwa **asilimia 14.3** ikilinganishwa na ukuaji wa **asilimia 7.6** Mwaka 2023. Ongezeko hili limetokana na kuongezeka kwa: Maeneo yaliyofikiwa na Miundombinu ya Mawasiliano; Matumizi ya Simu za Mkononi na Mitandao ya Kijamii; mikutano ya mitandaoni; na Matumizi ya malipo kupitia Mitandao ya Simu. Aidha, ukuaji huu umewezesha mchango wa Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari katika Pato la Taifa kuongezeka kutoka **asilimia 1.5** kwa Mwaka 2023 hadi **asilimia 1.6** kwa Mwaka 2024.

25. Mheshimiwa Spika, Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari ni Sekta wezeshi na mtambuka inayowezesha utekelezaji wa majukumu ya Sekta zingine kwa kutumia TEHAMA. Kwa kuzingatia umuhimu huo, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari inaendelea na uandaaji wa Akaunti ya Upimaji wa Uchumi wa Kidijitali (Digital Economy Satellite Account – DESA) ili kuongeza wigo wa upimaji wa mchango wa Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari kwenye

Pato la Taifa kwa lengo la kutambua kwa usahihi mchango halisi wa Sekta katika Pato la Taifa.

26. Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha wa 2025/26 Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari kwa kushirikiana na Wizara ya Fedha, Ofisi ya Taifa ya Takwimu, Benki Kuu ya Tanzania, Tume ya Taifa ya Mipango, Mamlaka ya Mapato Tanzania, Mamlaka ya Mawasiliano Tanzania, Shirika la Mawasiliano Tanzania, Mfuko wa Mawasiliano kwa Wote, Mamlaka ya Serikali Mtandao na Tume ya TEHAMA imeanza kukusanya takwimu zitakazotumika katika uandaaji wa Akaunti ya Upimaji wa Uchumi wa Kidijitali.

Upatikanaji wa Huduma za Mawasiliano Nchini

27. Mheshimiwa Spika, Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari imeendelea kukua, takwimu zinaonesha kuwa laini za simu zilizosajiliwa zimeongezeka kutoka **Milioni 90.4** Machi, 2025 hadi laini **Milioni 111.9** Machi, 2026 sawa na ongezeko la **asilimia 23.8**. Watumiaji wa Intaneti wameongezeka kutoka **Milioni 49.3** Machi, 2025 hadi **Milioni 58.9** Machi, 2026 sawa na ongezeko la **asilimia 19.5**. Watumiaji wa huduma za kutuma na kupokea pesa kwa njia ya Mtandao wa Simu wameongezeka kutoka **Milioni 66.5** Machi, 2025 hadi **Milioni 81.0** Machi, 2026 sawa na ongezeko la **asilimia 21.8**. Aidha, Idadi ya Watoa Huduma wa Miundombinu ya Mawasiliano imefikia **52** Machi, 2026 ikilinganishwa na Watoa Huduma **38** Machi, 2025 hii ni sawa na ongezeko la **asilimia 36.8**. Watoa Huduma za Ziada (Application Services and Value-Added Services) wamefikia **173** Machi, 2026 ikilinganishwa na Watoa Huduma **136** Machi, 2025 sawa na ongezeko la **asilimia 27.2**

28. Mheshimiwa Spika, Takwimu hizi zinaonesha kuimarika kwa upatikanaji wa Huduma za Mawasiliano na Teknolojia ya Habari kutokana na uwepo wa mifumo na mazingira wezeshi ambayo ni maono na Dira ya Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania katika Ujenzi wa Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano na Ujenzi wa Minara ya Mawasiliano ambapo Kata **688** Nchini zimepelekewa Huduma za Mawasiliano kwa kujenga Minara ambayo imeweza kuwanufaisha wananchi takribani **Milioni 8.5**, ufikishaji wa huduma ya Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano katika Wilaya **86** kumewezesha na kurahisha utoaji wa huduma za mawasiliano kwa wananchi pamoja na utambuzi wa makazi unaofanywa kupitia Mfumo wa Anwani za Makazi. Hatua hii imewezesha baadhi ya maeneo yaliyokuwa na changamoto za Mawasiliano

kufikiwa na Huduma za Mawasiliano na kurahisisha upatikanaji wa huduma za kijamii na kiuchumi Kidijitali.

Huduma ya usafirishaji wa vifurushi na vipeto

29. Mheshimiwa Spika, Huduma za Posta hususan usafirishaji wa vifurushi na vipeto zimeendelea kuimarika Nchini ambapo hadi mwezi Machi 2026 jumla ya vifurushi na vipeto **142,496** vilitumwa ndani ya Nchi. Aidha, kwa upande mwingine, hadi kufikia mwezi Machi 2026 vifurushi na vipeto **286,334** vilipokelewa ndani ya Nchi ikilinganishwa na vifurushi na vipeto **183,348** vilivyopokelewa kwa Machi 2025 sawa na ongezeko la **asilimia 56.2**.

Hatua iliyofikiwa ya Utekelezaji wa Mkakati wa Taifa wa Uchumi wa Kidijitali

30. Mheshimiwa Spika, Wizara inaendelea kuratibu na kusimamia utekelezaji wa Mkakati wa Taifa wa Uchumi wa Kidijitali wa Mwaka 2024-2034 ambapo Wizara kupitia Mradi wa Tanzania ya Kidijitali umewezesha maboresho ya Miundombinu na Mifumo ya TEHAMA ambayo maboresho hayo ndiyo msingi wa utekelezaji wa Mkakati husika. Aidha, mkakati huu unatekelezwa na Sekta ya Umma na Binafsi kulingana na majukumu ya taasisi husika.

31. Mheshimiwa Spika, katika kuhakikisha Mkakati wa Uchumi wa Kidijitali unatekelezwa kwa ufanisi na kufikia malengo yaliyokusudiwa, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari imeandaa Mfumo wa Kielektroniki wa Ufuatiliaji wa Utekelezaji wa Mkakati ili kuiwezesha Serikali na Sekta Binafsi kutoa taarifa ya hatua iliyofikiwa kwa kila kiashiria katika utekelezaji wa Mkakati huo.

32. Mheshimiwa Spika, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari imeendelea kuratibu maboresho ya Mifumo mbalimbali Nchini ikiwa ni sehemu ya utekelezaji wa Mkakati wa Taifa wa Uchumi wa Kidijitali kwa kuwezesha Wananchi kupata Huduma za Mawasiliano na nyinginezo katika ubora kusudiwa. Wizara kwa kushirikiana na taasisi mbalimbali za umma izimeweza kufanya maboresho ya Mifumo mbalimbali. Aidha, mkakati huu unatekelezwa na sekta binafsi kulingana na majukumu ya taasisi husika. Kwa umuhimu huo Serikali imeandaa Mfumo wa Kielektroniki wa Ufuatiliaji wa Utekelezaji wa Mkakati ili kuiwezesha Serikali na Sekta Binafsi kutoa taarifa ya hatua iliyofikiwa kwa kila kiashiria katika utekelezaji wa Mkakati huo na kuwezesha Nchi kuwa na mwelekeo unaoshabihiana katika kuhakikisha TEHAMA inachangia katika Pato la Taifa.

Utoaji wa Mitaji kwa Kampuni Changa (Startups) za TEHAMA

33. Mheshimiwa Spika, wakati wa Kampeni za Uchaguzi Mkuu wa Rais, Wabunge na Madiwani uliofanyika Oktoba, 2025, Mheshimiwa Rais Dkt. Samia Suluhu Hassan, aliahidi **Bilioni 200 kuwezesha upatikanaji wa mitaji kwa ajili ya kuwezesha biashara ndogo, za kati na uendeshaji wa Kampuni Changa (Startups)**. Aidha, Kati ya Fedha hizo Shilingi **Bilioni 5** ni kwa ajili ya kuwezesha mitaji kwa Kampuni Changa za TEHAMA ili kukuza bunifu zao.

34. Mheshimiwa Spika, napenda kulifahamisha Bunge lako Tukufu na Watanzania kwa ujumla kuwa Mheshimiwa Rais ametekeleza ahadi hii kwa kuwezesha upatikanaji wa Shilingi **Bilioni 5** kwa ajili ya mitaji ya kuwezesha uendeshaji wa Kampuni Changa za TEHAMA Nchini. Aidha, kwa sasa, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari imekamilisha uandaaji wa Mwongozo utakaowezesha kuwapata wanufaika wa Mikopo.

35. Mheshimiwa Spika, utoaji wa mikopo hii utafanywa na Benki ya NMB na inatarajiwa Kampuni Changa zisizopungua **50** za TEHAMA ambazo zitakuwa zimekidhi vigezo kwenye maeneo yanayogusa masuala ya kidijitali ikiwemo bunifu za kifedha; Sheria (Legal Tech); Entertainment tech; Kilimo (Agri-Tech); Utalii (Tourism Tech); Bima (Insur- Tech); Elimu (Edu-Tech); Logistics-Tech; Mifumo ya huduma (SaS), e-commerce, n.k. Maombi rasmi yatapokelewa kupitia mfumo wa kidijitali ambao utaunganishwa na NMB kurahisisha zoezi la uchambuzi. Aidha, Mikopo hii inatarajiwa kuanza kutolewa mwezi Mei, 2026 kwa wanufaika wote watakaokuwa wamekidhi vigezo.

MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI YA WIZARA NA TAASISI ZAKE KWA MWAKA WA FEDHA WA 2025/26

Bajeti iliyoidhinishwa

36. Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha wa 2025/26, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari iliidhinishwa **Shilingi 291,533,139,000**. Kati ya fedha hizo **Shilingi 14,485,656,000** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na **Shilingi 277,047,483,000** ni kwa ajili ya Miradi ya Maendeleo. Kati ya fedha za Matumizi ya Kawaida, **Shilingi 6,958,609,000** ni kwa ajili ya Mishahara na **Shilingi 7,527,047,000** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo. Kati ya fedha za Miradi ya Maendeleo, **Shilingi 98,480,905,000** ni fedha za ndani na **Shilingi 178,566,578,000** ni fedha za nje.

Ukusanyaji wa Maduhuli ya Serikali

37. Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha wa 2025/26, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari ilikadiria kukusanya **Shilingi 120,369,242,950** kutokana na mauzo ya huduma za Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano. Hadi Machi, 2026 Wizara imefanikiwa kukusanya **Shilingi 160,698,818,453.40** sawa na **asilimia 133.5** ya lengo lililokusudiwa. Ufanisi huu umetokana na uwekezaji uliofanywa kwenye Miundombinu ya Mawasiliano ikiwemo kujenga Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano ambao umeunganisha Wilaya **86** Nchini na kuongeza uwezo wa njia za Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano.

Mapokezi na Matumizi ya Fedha

38. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2025 hadi Machi, 2026 Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari imepokea na kutumia **Shilingi 147,768,795,246.62** sawa na **asilimia 50.6** ya lengo lililokusudiwa. Kati ya fedha hizo **Shilingi 7,880,515,646.15** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na **Shilingi 139,888,279,600.47** ni kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Kati ya Fedha za Matumizi ya Kawaida, **Shilingi 4,100,186,167** ni kwa ajili ya Mishahara na **Shilingi 3,780,329,479.15** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo. Vilevile, kwa upande wa fedha za Miradi ya Maendeleo, **Shilingi 55,406,701,365.02** ni fedha za ndani na **Shilingi 84,481,578,235.45** ni fedha za nje.

MAFANIKIO YA UTEKELEZAJI WA BAJETI YA WIZARA KWA MWAKA 2025/26

39. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2025 hadi Machi, 2026 Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari tumefanikiwa kutekeleza yafuatayo:

- (i) Kuandaa Waraka wa Mapendekezo ya kutunga Sera Mpya ya Taifa ya TEHAMA ya Mwaka 2026 na kuhuisha Sera ya Taifa ya Posta ya Mwaka 2003 Toleo la Mwaka 2026 na kuwasilishwa katika ngazi za maamuzi ndani ya Serikali kwa ajili ya kuridhiwa;
- (ii) Kuanza taratibu za utungwaji wa Sheria ya Anwani za Makazi ya Mwaka 2026 pamoja na Sheria ya Taasisi ya Taifa ya Teknolojia ya Kidijitali ya Mwaka 2026;
- (iii) Kusimamia ujenzi wa jengo la Ofisi za Wizara zilizopo Mji wa Serikali Mtumba, Dodoma ambapo hadi Machi, 2026 ujenzi wa jengo umefikia **asilimia 99**;

- (iv) Kukamilisha ujenzi wa Minara **758** katika Kata **688** Nchini sawa na **asilimia 100** ya lengo lililokusudiwa. Aidha, Minara **304** katika Kata 231 imepandishwa hadhi kutoka 2G kwenda 2G/3G na 4G sawa na **asilimia 100**;
- (v) Kukamilisha ujenzi wa Minara **456** kati ya **636** sawa na **asilimia 72** ya lengo lililokusudiwa;
- (vi) Kukamilisha taratibu za Ununuzi wa vifaa vya uundaji wa Satelaiti ndogo ya CUBESAT kupitia Mradi wa UNOOSA unaojulikana kama KIBOCUBE. Aidha, usajili wa Satelaiti umefanyika katika chombo kinachoratibu shughuli za Anga za Juu cha Kimataifa – ITU;
- (vii) Kuimarisha Ushiriki wa Tanzania Kikanda na Kimataifa ikiwemo Mikutano ya Umoja wa Posta Duniani - UPU na Umoja wa Mawasiliano ya Simu Duniani - ITU ambapo Tanzania ni mjumbe wa Baraza la Utawala la ITU 2022 - 2026, Baraza la Utawala - CA na Baraza la Uendeshaji wa Posta – POC ya UPU kwa kipindi cha 2026 – 2029. Aidha, ITU imemteua Mtanzania kuongoza Ofisi ya ITU Kanda ya Afrika;
- (viii) Kuongezeka kwa mapato ya Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano kutoka **Shilingi Bilioni 56.3** Aprili, 2025 hadi **Shilingi Bilioni 160.6** Machi, 2026;
- (ix) Kukamilisha ujenzi wa Kilomita **801** za Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano pamoja na kupokea Mkongo wa Mawasiliano uliojengwa na Umoja wa watoa huduma za mawasiliano (Consortium of Telco Operators) wenye urefu wa Kilomita **1,193** na kufanya jumla ya Kilomita zilizojengwa kufikia **15,167**;
- (x) Kuunganisha Wilaya **13** na Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano na kufanya jumla ya Wilaya zilizounganishwa kufikia **122** kati ya **139** sawa na **asilimia 87.8**;
- (xi) Kusimamia utekelezaji wa Hati ya Maridhiano kati ya Serikali na Umoja wa watoa Huduma za Mawasiliano (Consortium of Telco Operators) ambapo hadi Aprili, 2026, Consortium imeweza kukabidhi umiliki wa Miundombinu ya Mkongo wa Mawasiliano, kufanya malipo ya **Dola za Marekani Milioni 11.4** kati ya **Dola za Marekani Milioni 20** pamoja na kufanya uwekezaji kwenye Mkongo wa Mawasiliano wenye thamani ya **Dola za Marekani Milioni 13**;

- (xii) Kusimamia Hati ya Maridhiano kati ya Serikali na Kampuni ya Viettel Global Joint Stock inayohusisha maboresho ya Mkongo wa Mawasiliano wenye urefu wa **Kilomita 19,023** pamoja na kujenga Minara **70** Mawasiliano ya Simu katika maeneo ya Vijijini;
- (xiii) Kufanya malipo ya awali ya **Shilingi Bilioni 10.4** na Dola za Marekani **Milioni 2.2** kwa ajili ya ujenzi wa Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano ili kuunganisha Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo kupitia Ziwa Tanganyika;
- (xiv) Kuunganisha maeneo **50** ya Umma na Huduma ya Wi-Fi na kufanya jumla ya maeneo yaliyounganishwa kufikia **61** kati ya **120** sawa na **asilimia 51** ya lengo lililokusudiwa;
- (xv) Kusimamia maunganisho **132,793** kati ya **279,795** ya lengo lililokusudiwa kwa ajili ya kufikisha Miundombinu ya Faiba Mlangoni, ambapo jumla ya Wateja **64,266** kati ya **126,740** sawa na **asilimia 51** wameunganishwa na Huduma ya Faiba Mlangoni;
- (xvi) Kufunga vifaa vya mikutano kwa njia ya video (Video Conferencing Facilities) katika vituo **98** vya Haki Jinai kwa mchanganuo ufuatao:- Ofisi za Taifa za Mashtaka vituo **20**; Magereza vituo **38**; Jeshi la Polisi Tanzania Bara vituo **34**; na Jeshi la Polisi Zanzibar vituo sita . Aidha, Wizara imefunga vifaa hivyo katika Ofisi mbili zilizopo katika Jengo la Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari;
- (xvii) Kukamilisha upembuzi yakinifu kwa ajili ya ujenzi wa Vituo vya Kuhifadhi Data vya Dodoma na Mjini Magharibi – Zanzibar;
- (xviii) Ugawaji wa Vishikwambi 3,682 kwa Watendaji wa Serikali za Mitaa, Shehia, Waratibu wa Kitaifa na Mikoa ili kuongeza kasi ya utoaji huduma kwa Wananchi Kidijitali;
- (xix) Kuunganisha Mfumo wa NaPA na mifumo mitatu ya kutolea huduma ambayo ni *Exchange Gateway* wa TBS, *Tanzania Intergrated Statistical Portal* wa NBS na Mfumo wa Ajira wa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji na kupelekea jumla ya Mifumo **29** kuunganishwa na Mfumo wa NaPA;
- (xx) Kufanya uhakiki wa anwani za makazi **48,492** katika Halmashauri tatu za Jiji la Mbeya, Manispaa za Songea na Iringa na kufanya jumla ya anwani zilizosajiliwa kuongezeka kutoka **238,958** hadi **247,052** sawa na ongezeko la **asilimia 3.4**;

- (xxi) Kuwezesha utoaji wa barua za utambulisho **655,689** Kidijitali kwa waombaji wapya wa mikopo inayotolewa na Bodi ya Mikopo ya Elimu ya Juu na kufanya jumla ya barua za utambulisho **715,196** kutolewa Kidijitali kupitia Mfumo wa Anwani za Makazi. Idadi hii inajumuisha waombaji **32,083** wa ajira kwa Jeshi la Zimamoto na Uokoaji;
- (xxii) Kukamilisha taratibu za upatikanaji wa eneo lenye ukubwa wa mita za mraba **1,619,000** lililopo Nala – Dodoma kwa ajili ya ujenzi wa Taasisi ya Taifa ya Teknolojia ya Kidijitali;
- (xxiii) Kuwezesha utoaji wa vifaa **1,371** vya TEHAMA kwa Taasisi mbalimbali za Serikali ili kuchochea matumizi ya TEHAMA Nchini;
- (xxiv) Kutoa elimu kwa Umma kuhusu Ulinzi na Usalama wa Mtandao kwa makundi mbalimbali ya Jamii ikiwa ni pamoja na Watumishi wa Umma, Wanafunzi, Wajasiriamali wa Kidijitali, Vikundi vya Kijamii kama waendesha magari na bodaboda, VICOBA na Wananchi kwa ujumla. Elimu hii imekuwa ikitolewa kwa njia mbalimbali ikiwemo Redio, Televisheni, Mitandao ya Kijamii pamoja na kutembelea Shule za Msingi na Sekondari ambapo Wananchi takribani Milioni nne walifikwa;
- (xxv) Kuwezesha Ujenzi wa Mfumo wa Kitaifa wa Ufuatiliaji wa Matukio na Makosa ya Mtandao unaotumiwa na Jeshi la Polisi Tanzania ili kuimarisha ulinzi na usalama mtandaoni;
- (xxvi) Kutoa leseni **1,048** za Mawasiliano, ambapo kati ya hizo, **431** ni leseni za rasilimali namba (Numbering licences), **399** ni leseni ndogondogo (Class licences), **98** ni hati (Certificates) na **82** ni leseni kubwa (Individual licences);
- (xxvii) Kufanya upimaji wa ubora wa Mawasiliano ya Simu kwenye mitandao mitano (5) ya Vodacom, Airtel, Viettel, TTCL na Honora katika Mikoa 31 ya Tanzania Bara na Zanzibar ili kuhakikisha ubora wa maudhui yanayotolewa;
- (xxviii) Kuendesha Mnada wa Uuzaji wa Masafa ya Mawasiliano yaliyowezesha Serikali kupata **Shilingi 235,708,976.87**. Aidha, Masafa haya yatawezesha kuongezeka kwa matumizi ya Teknolojia ya 5G Nchini;
- (xxix) Kufanyia kazi matukio **198** yaliyoripotiwa kuwa na viashiria vya uhalifu mtandaoni na kutoa ushauri kwa Umma na Wadau wa Sekta ya Mawasiliano ili kuimarisha usalama mtandaoni;

- (xxx) Kufanya maboresho ya Mfumo wa Usafirishaji wa SwifPack kwa lengo la kuongeza ufanisi na ubora wa huduma;
- (xxxi) Kuboresha na kuongeza wigo wa usafirishaji wa Sampuli za Kimaabara kuanzia Vituo vya Afya ngazi ya Kata hadi Maabara Kuu za upimaji Nchini kutoka Mikoa **12** ya awali hadi **31**;
- (xxxii) Kusimamia ujenzi wa Jukwaa la Biashara Mtandao kwa ajili ya kuwezesha Wananchi kuuza na kununua Bidhaa na Huduma Mtandaoni;
- (xxxiii) Ununuzi wa Magari **12** kwa lengo la kuwezesha utekelezaji wa Majukumu ya Shirika la Posta Tanzania;
- (xxxiv) Kuboresha huduma za mawasiliano Nchini kwa Kusaini Mikataba na Watoa Huduma za Mawasiliano (TTCL, Airtel, Honora na Vodacom) kwa ajili ya ujenzi wa Minara **287** kwenye Kata **287** kupitia Mradi wa Mawasiliano Vijijini Awamu ya 10.
- (xxxv) Kutoa mafunzo ya TEHAMA kwa Walimu **600** wa Shule za Umma za Msingi na Sekondari. Kati ya Walimu tajwa, 100 wanatoka Zanzibar na 500 wanatoka Tanzania Bara.
- (xxxvi) Kusajili Kampuni Changa **402** za TEHAMA kwa lengo la kuzitambua na kuzikuza ili kukidhi mahitaji ya kupata mitaji.

Mchango wa Sekta Binafsi katika utekelezaji wa Bajeti ya Wizara

40. Mheshimiwa Spika, Ukuaji wa Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari unachangiwa kwa asilimia kubwa na Ushiriki wa Sekta Binafsi katika ujenzi na usambazaji wa Miundombinu ya Mawasiliano. Mathalani katika ujenzi wa Minara ya Mawasiliano, Watoa Huduma za Mawasiliano (Honora, Airtel, Halotel, TTCL na Vodacom) huchangia **asilimia 60** ya gharama za ujenzi kwa kila mnara. Pamoja na hayo, Sekta Binafsi zinashiriki katika kuchochea Uchumi wa Kidijitali kwa kuwezesha maunganisho ya Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano kwa mtumiaji wa mwisho (Lastmile Connectivity) hali inayoongeza kasi ya upatikanaji wa Huduma ya Intaneti ikiwemo majumbani na maeneo ya Umma

41. Mheshimiwa Spika, Kampuni za Sekta Binafsi za Mawasiliano na zinazohusika na ujenzi wa Minara ya Mawasiliano hadi mwezi Machi 2026 zimejenga jumla ya Minara **9,124** kati ya minara hiyo Minara **1,653** imejengwa kwa Ushirikiano na Serikali kupitia Mfuko wa Mawasiliano kwa Wote (UCSAF). Hatua hii imewezesha kuongeza wigo wa upatikanaji wa Huduma za Simu na

Intaneti kwa Wananchi takribani **Milioni 46**. Aidha, pamoja na kuongeza wigo wa upatikanaji wa Huduma za Mawasiliano, Minara hii imewezesha kupunguza gharama kwa waendeshaji wa mitandao na kuwezesha ujumuishaji wa Kidijitali hasa katika maeneo ya Vijijini na pembezoni ambayo hapo awali hayakuwa na huduma za uhakika za Mawasiliano.

42. Mheshimiwa Spika, Watoa Huduma za Mawasiliano wamekuwa na mchango kwenye Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari Nchini kwa kuwezesha yafuatayo: Utoaji mikopo inayowezesha ukuaji wa biashara ndogo na za kati; Utoaji wa ajira za kudumu na zisizo za kudumu kwa Wananchi; Ufikishaji wa Huduma ya Intaneti katika maeneo ya Umma; na Kufungua fursa za Biashara Mtandao. Hatua hii itawezesha kufikia malengo yaliyoainishwa kwenye Mkakati wa Taifa wa Uchumi wa Kidijitali (2024 – 2034).

43. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa majukumu mengine ya Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari yameainishwa kwenye Ukurasa wa 15 hadi 43 wa Kitabu cha Hotuba ya Bajeti.

MPANGO NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA KWA MWAKA WA FEDHA WA 2026/27

44. Mheshimiwa Spika, Mpango na Bajeti ya Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari pamoja na Taasisi zinazosimamiwa na Wizara kwa Mwaka wa Fedha wa 2026/27 umezingatia yafuatayo: Maelekezo ya Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania aliyoyatoa wakati wa ufunguzi wa Bunge la 13 la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania tarehe 14 Novemba, 2025; Mwongozo wa Mpango na Bajeti kwa Mwaka wa Fedha wa 2026/27 - 2028/29; Dira ya Taifa ya Maendeleo ya Mwaka 2050; Mpango wa Nne wa Maendeleo ya Taifa wa Miaka Mitano 2026/27 - 2030/31; Ilani ya Chama Cha Mapinduzi ya Uchaguzi Mkuu wa Mwaka 2025; Maoni na Ushauri wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu; pamoja na Ahadi na Maagizo mbalimbali ya Viongozi Wakuu wa Serikali.

Vipaumbele vya Bajeti ya Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari kwa Mwaka wa Fedha wa 2026/27

45. Mheshimiwa Spika, Katika Mwaka wa Fedha wa 2026/27 Wizara itajikita katika utekelezaji wa vipaumbele nane vifuatavyo:

- (i) **Kutunga, kuhuisha na kusimamia utekelezaji wa Miongozo inayosimamia Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari:** Kwa kusimamia utekelezaji wa

Mkakati wa Uchumi wa Kidijitali wa Mwaka 2024 – 2034; Kukamilisha mapitio ya Sera ya Taifa ya Posta ya Mwaka 2003 Toleo la Mwaka 2026; Kukamilisha utungwaji wa Sera Mpya ya Taifa ya TEHAMA ya Mwaka 2026; Kukamilisha utungwaji wa Sera ya Taifa ya Anga za Juu na Sera ya Taifa ya Kampuni Changa ya Mwaka 2026; Kukamilisha taratibu za uridhiwaji wa Mkataba wa Umoja wa Afrika wa Usalama wa Mtandao na Ulinzi wa Taarifa Binafsi wa Mwaka 2014; Kukamilisha taratibu za uridhiwaji wa Mkataba wa Kimataifa wa Uhalifu wa Mtandao wa Mwaka 2025; Mikataba miwili ya Kimataifa ya Anga za Juu; na Kuendelea na taratibu za utungwaji wa Sheria ya Anwani za Makazi ya Mwaka 2026 na Sheria ya TEHAMA ya Mwaka 2026.

- (ii) **Kuimarisha upatikanaji wa Huduma za Mawasiliano ya Simu na Posta Nchini:** Kwa kuimarisha upatikanaji wa Huduma za Mawasiliano ya Simu na Redio Nchini katika maeneo yasiyo na mvuto kibiashara; kukamilisha ujenzi wa Minara **636** katika Kata **443** zenye Vijiji **636** na kuendelea na ujenzi wa Minara **287** Nchini; na Kujenga Minara **280** katika maeneo ya Kimkakati yenye changamoto ya Mawasiliano kwenye Miundombinu ya Reli (SGR/MGR/TAZARA), Hifadhi za Taifa na Mipaka ya Nchi.
- (iii) **Kuweka mazingira wezeshi kwa ajili ya kukuza na kuimarisha Biashara Mtandao Nchini:** Kwa kuratibu na kusimamia Mradi wa Ujenzi wa Maghala ya Kuhifadhi Bidhaa za Biashara Mtandao Nchini; kusimamia uundaji wa Mfumo wa Kidijitali utakaowezesha Biashara Mtandao; na kufanya tathmini ya Mifumo ya Kidijitali na usajili wa majukwaa ya Biashara Mtandao na Huduma za Kielektroniki Nchini.
- (iv) **Kuimarisha Miundombinu itakayowezesha utekelezaji wa Uchumi wa Kidijitali:** Kwa kuunganisha Wilaya **10** Nchini na Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano; Kuunganisha Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano na Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo kupitia Ziwa Tanganyika; Kuwezesha ujenzi wa Kituo cha Taifa cha Kuhifadhi Data Dodoma na Zanzibar; Kuwezesha usakinishaji na uboreshaji wa vifaa vya mikutano ya video katika Wilaya **100** Nchini; Kuwezesha ufikishwaji wa huduma ya Wi-Fi katika maeneo **100** ya Umma Nchini; Kuratibu maunganisho ya Brodibendi kwenye Taasisi **100** za Umma, Mji wa Serikali Mtumba na Shule **100** za Umma; na Kuwezesha maunganisho **321,000** ya Miundombinu ya Huduma za Faiba.
- (v) **Kuimarisha Ulinzi na Usalama wa Anga ya Mtandao:** Kwa kujenga uelewa kwa Wananchi kuhusu Ulinzi wa taarifa na Faragha zao na jinsi ya kukabiliiana na matukio ya utapeli na wizi mtandaoni; Kuwezesha upatikanaji wa Mfumo wa Kitaifa wa Ufuatiliaji wa Matukio na Makosa ya Mtandao Nchini; Kutoa elimu juu ya Miongozo ya Miundombinu Muhimu ya TEHAMA na kuimarisha Ulinzi wa miundombinu hiyo; Kuanzisha Kamati ya Kitaifa ya Usalama wa Mtandao; na

Kuandaa Mpango wa Ufuatiliaji na Tathmini ya Utekelezaji wa Mkakati wa Usalama Mtandao.

(vi) **Kuweka mazingira wezeshi kwa ajili ya kuchochea ubunifu na kuimarisha ustawi wa Kampuni Changa za TEHAMA (ICT Startups):** Kwa kusimamia uanzishwaji wa Taasisi ya Taifa ya Teknolojia ya Kidijitali – NDTI itakayojengwa Nala - Dodoma; Kuwezesha uanzishwaji wa vituo saba (7) vya kukuza bunifu za TEHAMA; Kufanya Tafiti tatu (3) za Matumizi ya Teknolojia za Kidijitali zinazoibukia katika Sekta za Uzalishaji na Huduma; Kusimamia utekelezaji wa programu mbili (2) za uwezesaji wa wabunifu na Kampuni Changa za TEHAMA; Kuwezesha uanzishwaji wa vituo viwili (2) vinavyotembea vya kupata taarifa za TEHAMA (Mobile Information Access Centers); Kusajili Kampuni Changa **100** za Ubunifu za TEHAMA Nchini; na Kuwezesha mafunzo kwa Kampuni Changa **25** za TEHAMA Nchini.

(vii) **Kuimarisha Uwekezaji katika TEHAMA na utekelezaji wa Programu ya Anga za Juu:** Kwa Kuwezesha urushaji wa Satelaiti moja (1) katika Anga za Juu; kuratibu mradi wa kurusha Satelaiti ndogo ya mafunzo - CUBESAT; na kujenga uelewa kwa Wananchi kuhusu matumizi ya Teknolojia ya Anga za Juu.

(viii) **Kutoa Elimu kwa Umma kuhusu masuala yanayohusu Mawasiliano na Teknolojia ya Habari pamoja na Teknolojia zinazoibukia:** Kwa kuelimisha Umma kupitia vyombo vya Habari na Mitandao ya Kijamii kuhusu matumizi sahihi na salama ya mawasiliano na kuwajengea uelewa wananchi kuhusu teknolojia zinazoibukia ikiwemo Akili Unde.

46. Mheshimiwa Spika, Mipango mingine ya Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari imefafanuliwa katika Ukurasa wa 44 hadi 55 wa kitabu cha hotuba ya bajeti.

SHUKURANI

47. Mheshimiwa Spika, kwa moyo wa dhati napenda kumshukuru tena Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kuendelea kuweka kipaumbele katika utekelezaji wa majukumu ya Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari. Hatua hii imewezesha Wizara kufikia malengo yaliyokusudiwa. Aidha, napenda kutumia nafasi hii tena kukushukuru wewe binafsi, Naibu Spika, Wenyeviti wa Bunge na Wenyeviti wa Kamati za Kudumu za Bunge kwa ushirikiano wao wanaoendelea kutoa katika kuliongoza Bunge letu Tukufu.

48. Mheshimiwa Spika, mwisho lakini sio kwa umuhimu, nitumie fursa hii tena kumshukuru Mheshimiwa **Dkt. Switbert Zacharia Mkama (Mb.)**, Naibu Waziri kwa kuendelea kunisaidia katika kuiongoza Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari. Aidha, ninawashukuru kwa dhati Katibu Mkuu, **Ndugu Mohammed Khamis Abdulla** na Naibu Katibu Mkuu, **Ndugu Nicholas Merinyo Mkapa** kwa kusimamia vyema utekelezaji wa majukumu ya Wizara. Vilevile, nawashukuru Wakuu wa Idara na Vitengo wa Wizara, Wenyeviti wa Bodi za Wakurugenzi za Taasisi zinazosimamiwa na Wizara; Viongozi wa Taasisi pamoja na Watumishi wote wa Wizara na Taasisi kwa kazi nzuri wanayoifanya katika kutekeleza majukumu tuliyokabidhiwa. Ninawasihi waendeleo kutekeleza majukumu yao kwa bidii, uadilifu na moyo wa kujituma wakitambua kuwa mchango wao ni nguzo muhimu katika kufanikisha malengo ya Wizara na Taifa kwa ujumla ya kufikia Uchumi wa Kidijitali wenye tija, jumuishi na endelevu kwa maendeleo ya Nchi yetu.

49. Mheshimiwa Spika, napenda kutumia fursa hii kuwatambua na kuwashukuru Washirika wa Maendeleo tunaoshirikiana nao katika utekelezaji wa Miradi mbalimbali ya Maendeleo ambao ni: Benki ya Dunia (WB) kupitia dirisha la Wakala wa Maendeleo ya Kimataifa (IDA); Umoja wa Posta Duniani (UPU); Umoja wa Mawasiliano Duniani (ITU); Umoja wa Posta Afrika (PAPU); Jumuiya ya Mawasiliano ya Afrika (ATU); Jumuiya ya Mawasiliano ya Nchi za Afrika Mashariki (EACO); Jumuiya ya Wasimamizi wa Mawasiliano ya Kusini mwa Afrika (CRASA); Umoja wa Watoa Huduma za Posta Kusini mwa Afrika (SAPOA); Shirika la Maendeleo la Ufaransa (AFD); Shirika la Watoto Duniani (UNICEF), Shirika la Umoja wa Mataifa la Elimu, Sayansi na Utamaduni (UNESCO), Shirika la Ushirikiano wa Kimataifa la Korea (KOICA), Shirika la Ushirikiano wa Kimataifa la Japan (JICA), Jamhuri ya Watu wa China, Jamhuri ya Korea ya Kusini, Ujerumani, India, Estonia na Finland.

50. Mheshimiwa Spika, napenda pia kuzishukuru Jumuiya za Kikanda na Kimataifa ikiwemo: Jumuiya ya Afrika Mashariki (EAC); Jumuiya Maendeleo Kusini mwa Afrika (SADC); Jumuiya ya Umoja wa Ulaya (EU) kwa ushirikiano wao katika masuala ya Kikanda na Kimataifa yanayohusu Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari. Aidha, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari itaendelea kushirikiana na Washirika wa Maendeleo na wadau wengine ili

kuhakikisha kuwa Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari inachangia kikamilifu katika kufikia Dira 2050.

51. Mheshimiwa Spika, kipekee ningependa kuwashukuru Watoa Huduma za Mawasiliano kutoka katika kampuni za mawasiliano ya simu ambazo ni Shirika la Mawasiliano Tanzania (TTCL), Airtel Tanzania, Vodacom Tanzania na Honora Tanzania, na Viettel kwa kuendelea kushirikiana na Serikali katika kutatua changamoto za Mawasiliano Nchini kwa kufikisha Huduma za Mawasiliano kwenye maeneo husika.

52. Mheshimiwa Spika, naomba kutambua mchango wa Kampuni Changa pamoja na Wabunifu Nchini ambao wamekuwa chachu katika maendeleo ya Sekta ya TEHAMA Nchini; Taasisi za fedha za CRDB na NMB; Vyuho na Taasisi zinazohusika na Tafiti na programu mbalimbali za kuendeleza TEHAMA; wabunifu wote wanaohusika na masuala ya Kidijitali kama vile Fintech, Akili Unde, Meditech, Kilimo, Biashara, Burudani na wadau wote muhimu kwa mchango wao katika kukuza bunifu Nchini. Vilevile, natambua mchango mkubwa unaotolewa na Kampuni, Watoa Huduma na Wadau wote wa Sekta ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari ikiwemo Kampuni za Minara Tanzania, HTT na TOWERCO. Pia, natambua mchango mkubwa unaofanywa na wakandarasi katika ujenzi wa Miundombinu ya TEHAMA wakiwemo Kampuni ya Huawei, Telecom Associate, Softnet, pamoja na Raddy Fibre.

53. Mheshimiwa Spika, Napenda kuzishukuru Wizara na Taasisi za Umma ikiwemo Ofisi ya Rais – UTUMISHI, Ofisi ya Waziri Mkuu (TAMISEMI), Wizara ya Mawasiliano, Teknolojia ya Habari na Ubunifu – SMZ, e-GA, eGAZ, ZICTIA, NIDA, RITA, NEMC, TANROADS, TARURA, REA, TANESCO, TFS, TCAA, TAA, COSTECH na wadau wote muhimu katika maendeleo ya Sekta.

54. Mheshimiwa Spika, waheshimiwa wabunge, bajeti hii sio tu takwimu na jedwali, ni dira ya mustakabali wa uchumi wa kidijitali na Mageuzi ya Kidijitali kwa Taifa letu. Kupitia uwekezaji katika miundombinu ya mawasiliano, upatikanaji wa uhakika wa huduma ya mawasiliano ya uhakika; ya bei nafuu, upatikanaji wa vifaa vya kidijitali kwa bei nafuu, na kuimarisha ujuzi wa TEHAMA kwa wananchi, tunajenga msingi wa uchumi shirikishi na wa kisasa.

55. Mheshimiwa Spika, malengo yetu ni bayana: kufikia angalau asilimia 55 ya wananchi kumiliki simu janja ifikapo mwaka 2027, kupunguza gharama za huduma ya simu na intaneti kwa kila Mtanzania, na kusambaza nyaya za Mkongo

wa Taifa hadi vijijini ili kila kijiji kiwe na fursa ya kuunganishwa na kujenga minara ya Mawasiliano katika maeneo ambayo bado hayajafikiwa na mawasiliano. Hatua hizi zitawawezesha vijana, wanawake, wazee, wakulima, wafugaji, wavuvi, wafanyabiashara wadogo na makundi mbalimbali kuweza kushiriki kikamilifu katika uchumi wa kidijitali. Naomba kuliomba Bunge lako Tukufu, sekta binafsi, Asasi zisizokuwa za kiserikali, na washirika mbalimbali wa maendeleo kushirikiana nasi katika safari hii. Kwa mshikamano, uwajibikaji, na ubunifu, tunaweza kuibadilisha Tanzania kuwa Taifa lenye nguvu za Kidijitali - ambapo teknolojia si kwa wachache, bali ni haki na fursa kwa wote.

56. Mheshimiwa Spika, kwa dhamira thabiti na mshikamano wa kitaifa, bajeti hii itakuwa chombo cha kuleta maendeleo, uwazi na ustawi wa wananchi wetu, kwa ajili ya kizazi cha sasa na kijacho.

MUHTASARI WA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA WIZARA YA MAWASILIANO NA TEKNOLOJIA YA HABARI KWA MWAKA WA FEDHA 2026/27

Makadirio ya Makusanyo ya Mapato

57. Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha wa 2026/27, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari inakadiria kukusanya **Shilingi 160,369,240,000.00** ambazo zitatokana na mauzo ya Huduma za Mkongo wa Taifa wa Mawasiliano.

Makadirio ya Matumizi

58. Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha wa 2026/27, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari inaomba kuidhinishiwa na Bunge lako Tukufu jumla ya **Shilingi 222,589,451,000.00** kwa ajili ya utekelezaji wa majukumu na vipaumbele vya Wizara kwa mchanganuo ufuatao;

Matumizi ya Kawaida

59. Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha wa 2026/27, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari inakadiria kutumia **Shilingi 13,146,172,000.00** kwa ajili ya matumizi ya kawaida sawa na **asilimia 5.9** ya Bajeti iliyotengwa. Kati ya fedha hizo **Shilingi 6,371,830,000.00** ni kwa ajili ya Mishahara (PE) na **Shilingi 6,774,342,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo (OC).

Matumizi ya Miradi ya Maendeleo

60. Mheshimiwa Spika, katika Mwaka wa Fedha wa 2026/27, Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari inakadiria kutumia **Shilingi 209,443,279,000.00** kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo sawa na **asilimia 94.1** ya Bajeti iliyotengwa. Kati ya fedha hizo **Shilingi 98,480,905,000.00** ni fedha za ndani na **Shilingi 110,962,374,000.00** ni fedha za nje.

61. Mheshimiwa Spika, hotuba hii inapatikana katika tovuti ya Wizara ya Mawasiliano na Teknolojia ya Habari ambayo ni <http://www.mawasiliano.go.tz>.

62. Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.